

Kirkehilsen
Meldingsblad for Tolga, Vingelen, Hodalen og Holøydalen sogn

Nr 1

Tolga 2013

63. årgang

Hodalen kirkegård

Foto: Nils Bakken

Påskeandakt 2013 fra biskop Solveig Fiske

Påskeandakt

«Og Josef tok Jesu kropp ned, svøpte den i et linklede og la ham i en grav...» (Luk 23,53)

Våre barn er våre barn hele livet. Maria, Jesu mor, er bildet på morshjertet som gleder seg når det går barnet godt, og som lider når sønnen lider. De svøpte ham og la ham – i en grav. Kontrastene er store mellom gledesscenen i stallen og den andre gang Jesus ble svøpt og lagt ned. Hans mor, Maria, var der begge gangene. Hun fødte ham til verden, og opplevde underfulle ting rundt hans fødsel. Hun stod ved korset til han drog sin siste pust og døde. Hyllet som konge da han ble født. Henrettet som en forbryter. Maria kalles smertens mor. Hun gir ansikt til den dramatiske fortellingen om Jesu vei til korset. Hennes smerte og fortvilelse er virkelig. Like virkelig som sønnens død.

Alle fire evangelister beskriver hvordan Jesus blir tatt ned fra korset av Josef fra Arimatea, svøpt i lin og lagt i en grav. Slik understreker de at Jesu død var helt reell. Mange så det som skjedde. De var der. De bar hans døde kropp til graven. I den nye bibeloversettelsen har de tydeliggjort at Jesus var kropp av kjøtt og blod. Det greske ordet er ikke lenger oversatt med legeme. Nå heter det kropp. Jesu døde kropp i menneskenes hender, viser oss en side ved Gud som er nesten like utenkelig som selve oppstandelsen: Den evige og underfulle Gud, forlatt, maktesløs og overgitt til dødskreftene. Kvinner som hadde fulgt gravferden, og sett hans døde kropp, var også de første til å erfare oppstandelsen.

De fant linkledet liggende tomt i en åpen grav. Etter den den dagen er ikke Jesu død lenger et tegn på maktesløshet, men et tegn på at Guds håp er plantet på jorden for oss alle.

Han som i sannhet var død, lever i dag og går med oss alle dager. Fremdeles lever vi i kontrastenes verden. Men langfredag kan aldri mer markeres i vår kirke uten lyset fra påskedagen. Det totale mørket finnes ikke lenger. Svein Ellingsen sier det slik i en av sine vakre salmer:

*Herre du våker i verdens natt,
Herre, du bor i mørket,
Herre du viser oss Kristi dag,
selv under livets tyngste slag,
er vi hos deg, du vår Gud*

Solveig Fiske
biskop

Kirkehilsen Kontingent 2013

Kirkehilsen utgis takket være
betaling av frivillig årlig
kontingent:

Utenbygds 200,-

Innenbygds 160,-

Kto: 1885.40.14214

Min påskesalme

Liv Jordmoen

Den påskesalmen jeg kjenner best fra barndom, ungdom og videre oppover, er:

**Påskemorgen slukker sorgen
Slukker sorgen til evig tid.
Den har oss givet lyset og livet
Lyset og livet i dagning blid.
Påskemorgen slukker sorgen,
Slukker sorgen til evig tid.**

**Redningsmannen er oppstanden,
Er oppstanden i morgengry.
Helvede greder, himlen seg gleder,
Himlen seg gleder i lovsang ny.
Redningsmannen er oppstanden,
Er oppstanden i morgengry.**

**Sangen toner, vår forsoner,
Vår forsoner til evig pris.
Han ville bløde for oss å møte,
For oss å møte i paradiset.
Sangen toner, vår forsoner,
Vår forsoner til evig pris,**

Det er den salmen jeg husker best, og som ble sunget mest i kirka i forbindelse med påsken. Denne lærte jeg utenat i barneskolen. De tre første versene er nok dem jeg husker best, men etter hvert som jeg skriver alle versene, kjenner jeg teksten igjen.

Tekst: Grundtvig 1843

Melodi: Ludvig M. Lindeman 1864

Et vårtegn: Gåsunger (foto: wikipedia)

Liv Jordmoen på skitur

Gamle merkedager og værtegn knyttet til påska

av Liv Hilmarsen

Det er knyttet mange gamle skikker, tro og overtro til påska. Noe av det er likt for store deler av landet, mens noe har mer lokal tilhørighet. Noe har forankring til bestemte datoer, mens annet er knyttet til de enkelte påskedagene. Noen merkedager i året er minnedager for kristne hendelser, mens andre har opphav i eldgamle folkelige tradisjoner. En blanding kan det også være. Det finnes et vell av historier, så jeg har gjort et lite utvalg konsentrert om påskeuka, som i år faller mellom 24.mars-1.april.

Palmesøndag. Palmegrener ble velsignet i dag – i Norge brukte de grener av unggran. Dette foregikk etter bestemte kirkelige ritualer og med prosesjoner. Det var skikk at unger gikk ut og plukket gåsunger. Folk som levde sammen uten å være gift, kunne bli lyst i bann på denne dagen, og risikerte å bli utvist fra bygda om de ikke angret og sluttet med sitt syndige liv! Denne dagen ville det gjerne regne, for da gråt Jesus over Jerusalem.

Vær: Regn på palmesøndag varsler regnfull sommer. Pent vær på denne dagen gir et godt år. Kommer det snøfokk, blir det uår.

Vårfruemesse – 25.mars – kommer i påskeuka i år, og jeg tar derfor med den. Dagen har flere navn; vårfruedag, vårmesse, Maria bebudelsesdag, Mariamesse om våren. Dette er minnedag for jomfru Maria, da hun ble forkynt at hun skulle føde Jesus. Primstavmerke er en krone eller et tre. En krone symboliserer at jomfru Maria er himmeldronningen, et tre er et folkelig merke med bud om vår. Etter gammel tradisjon er dette den siste store merkedagen før sommeren, og gir derfor mange viktige varsler om været. Nevner bare noen av dem:

- Så lenge som bekkene rant før Mariamesse, så lenge skulle de stå stille av frost etterpå.
- Som været var om natten, slik skulle det være i tre uker etterpå.
- Som været er vårfruemess skal det være i syv uker (Hamarøy).
- Er dagen kald, blir det kald vår. Er dagen varm, blir det varm vår.
- Setter du en bøtte med vann utendørs i natt og den er frosset i morgen tidlig, blir det en kald og tørr vår og sommer.
- Dagen ble også kalt tranedagen – tranene kommer til landet igjen, lengst sør. Drar de tidlig videre nordover, blir våren mild.
- Om det frøs vårmesse, ble det 25 frostnetter om våren (Sør-Trøndelag).
- Fra denne dagen får du ikke tenne lys om kvelden, for året og dagslyset er kommet så langt at du kan gå til sengs uten å tenne lys.

Vinteren er slutt, og bjørnen kommer ut av hiet. Da måtte en denne morgenen ikke være den første til å tenne opp i ovnen slik at bjørnen fikk se røyk fra pipa, for da ville den fare ille med buskapen din til sommers! Denne dagen er det tradisjon for å klippe sauene, og de fleste lot det stå igjen en "lykketopp" på dem, for det gir uhell å klippe sauene helt snau. Deretter slo man et kors over dem med saksa og fremsa en bønn: "Takk for toppen, Gud bevare kroppen. Gå bort snau, kom att løddin sau!" (Trøndelag). Eller: "Takk for toppen, Gud bevare kroppen!" . Deretter lot man sau og lam få slikke på saksa, som var av stål, til vern mot onde makter.

Skjærtorsdag har svært mange varsler, påbud og forbud som er knyttet både til kristen tro og til gammel folketro. Jeg tar med et lite utvalg:

Først og fremst var det viktig å gjøre korsets tegn over alt man holdt på med. Karene kunne ikke bruke kniv, kvinnfolka kunne ikke strikke. En måtte unngå alt arbeid som medførte å stikke; Jesus ble stukket i siden av et spyd og i pannen av tornekrone, så man måtte ikke øke hans lidelser.

I folketroen hadde det første levende man så under åpen himmel skjærtorsdag morgen virkning på en: ser man ei ku først, blir en dum eller tullete. Ser man en hest, blir en sterk. Ser du en katt blir du doven. Småfugler var heldige varsler, for da ble man glad. Men det var ille å møte en skjære, for da ble man sladderaktig, og den stakkaren som så ei kråke først, ble full av lus.

Skjærtorsdag var en av heksenes aller største dager; skjærtorsdags natt var heksenatt! Da fløy de til samlingsstedene sine for å møte djevelen! Der hadde de messer, fest og orgier. Folk måtte være påpasselige; de satte bl.a. en sopelime på trappa så heksene skulle ta den å ri på i stedet for å ta av husdyrene til å fly på. Stål ble lagt overalt som beskyttelse.

Pass deg for katter når det begynner å skumre i dag; det kan være en trollkatt, og da er hekse aldri langt unna...

Værvarsel: vårværet blir likedan som været er denne dagen.

Langfredag var minnedag om Kristi lidelse.

Da pinte og plagde folk både seg sjøl og andre etter beste evne. Noen spiste ikke før om kvelden, og da den simpleste mat de hadde.

Noen riste og dengte både hverandre og husdyra de hadde. Noen fylte skoene sine med grus og småstein og la av gårde bortover de verste og mest steinete veiene de fant. Alle skulle minnes Kristi lidelse, ingen skulle kjenne velvære denne dagen.

Om været: "Langfredag væde får mangt et fattigmandsbarn til å græde."

Er dagen klar, vil det bli en mild vår og et godt år.

Påskeaften. Dagen er sørgedag med tanke på Jesus i graven. Men den bærer også bud om vår og lysere tider. Fastetiden tar slutt, og folk spiser som normalt og hygger seg. Vi i vår tid bruker jo også gjerne denne dagen til et godt påskemåltid sammen med familie og venner, og ungene får påskeegg med mye godt i. Men også denne dagen var trollkjerringer og hekser på farten. De dro til nærmeste kirkegård for å få seg en påske- og heksedans. De for opp i kirketårnet for å skrape irr og rust av kirkeklokkene. Dette brukte de senere *til* all slags trolldom. Klokkeren brukte å ringe etter solnedgang for å holde heksene vekk, og folk måtte igjen passe på å beskytte seg med stål.

Påskedag er en stor festdag til minne om Jesu oppstandelse. I store deler av landet trodde folk at sola oppførte seg spesielt denne dagen, og at den hadde en spesiell kraft. Derfor sto de opp grytidlig om morgenen for å komme seg opp på en fjelltopp – der ville de se sola danse på himmelen med jomfru Maria. Syke mennesker som kom seg opp dit, kunne bli helbredet. Etter soldansen gikk man hjem til en god frokost, gjerne med mye egg. Påskeegget er, som kjent, symbol på oppstandelsen og det nye, spirende livet om våren. Når egget var spist, måtte man huske å knuse eggeskallet; derved reddet man livet til en sjømann! Påskedag kunne folk ta på seg rene klær – det hadde de ikke fått lov til i hele fastetiden, 46 døgn!

Værtegn: Regn påskedag varslet dårlig sommer. Generelt var det slik at tidlig påske var et dårlig tegn. Men kom påske på ”sommer” (etter 14.april), var det et godt tegn.

Om noe av dette har vært tro og tradisjon i Tolga har jeg ikke kjennskap til, skulle vært moro å vite! Da går vi mot denne påsken med litt annerledes ballast fra våre forfedre – **GOD PÅSKE TIL ALLE !**

(Kilder: B.Sivertsen-Norske merkedager. Sverre Østen-Hva dagene vet. Sigrun Berg-Primstaven. Med mer.)

Vårpengeurt er et vårtegn (foto: wikipedia)

«Når kjem påska»

av Steinar Simensen

Jul og påske er de viktigste kristne høytider. Jesu fødsel, liv, lidelse, død og oppstandelse står for det sentrale i det kristne budskapet – og blir da også omfattende markert.

Ordet påske er ei forvanskning av navnet på den jødiske høytida pesach. Jødene har feira påske lenger enn kristne.

Men når kommer påske - år for år ? Spørsmålet skapte litt forvirring og uenighet på siste møte i redaksjonen til Kirkehilsen. Men den grunnleggende barnelærdom ble vi etter hvert enige om:

FØRSTE SØNDAG ETTER FØRSTE FULLMÅNE ETTER VÅRJEVNDØGN.

Og første søndag er **1. påskedag** – ikke palmesøndag !

Men så enkelt er det egentlig ikke. Tidspunktet for påske kunne avhenge av hvor på kloden vi befinner oss, lengdegrad, månens bane, astronomiske forhold, datolinjer osv. Derfor eksisterer det flere formler for å fastsette tidspunktet for påske. Kirkemøtet i Nikea i året 325 skar gjennom og fastsatte **21. mars som fast vårjevndøgn** og brukte en tenkt middelmåne og andre faste kriterier for å komme ut med en periodisk syklus på 532 år.

Norge og de fleste vestlige land bruker nå den samme formel og kommer ut med samme tidspunkt for påske.

Etter dette vil nå første påskedag alltid måtte ligge i **tidsrommet 22. mars – 25. april**. Påskedag kan da falle på 35 forskjellige datoer. 19. april er visstnok den vanligste datoen. I år faller påskedag på 31. mars – i 2014 på 20. april. Ikke siden 1818 har påskedagen falt på den tidligst mulige datoen, og den vil ikke gjøre det igjen før i 2285. I 2008 hadde vi påskedag 23. mars, og neste gang det skjer er i 2038. Siste gang påskedagen var på seinest mulige dag var i 1943 – og neste gang det skjer blir i 2038.

Så hvis vi holder ut – så vil vi kunne oppleve påske på stadig nye tidspunkt. For nå vet vi når den kommer – år for år framover !

Nytt uthus i Holøydalen

Tekst og foto: Liv Jordmoen

Det nye skuret ved Holøydalen kirke

Nytt påbygg på uthuset ved Holøydalen kirke, ble satt opp høsten 2012 av snekker Gunnar Joten. Bygget er ferdig oppsatt, men mangler maling utvendig, innvendig, lakkering av golv, behandling av vegger, legge inn strøm. Det blir gjort når våren kommer. Den nye delen skal inneholde toalett (biodo) og lagerrom. Det blir tilrettelagt for rullestolbrukere.

Årsmøte i Holøydalen kirke

10. februar 2013: Fastelavenssøndag, med gudstjeneste og kirkekaffe.
 Prest Simen Simensen
 Klokker Per Arne Tollefshagen.
 Musikk og sang v/Johan, Jens, Stein og Jens.
 Anette *Ellefs plass* sang solo akkompagnert av Svein Gjelten Bakken på orgel.
 Årets konfirmanter var på plass + ei jente (konfirmant) fra Vingelen.
 Det ble mye sang og musikk, med avslutningen «Hemmets jord» ved Johan og co. Mange nye salmer i kirken nå.
 Leder Kari Grete Sveen tok over og årsmøtesaker ble gått igjennom.
 Årsmelding v/Magne.
 Kasserer: Elin Meland Sønsmør.
 Nestleder Arnstein Solheim.

Kirkekaffe ved årsmøtet i Holøydalen kirke (foto: Liv Jordmoen).

Kirkehilsen 01/13 I redaksjonen

Simen Simensen, redaktør
 Brit Vingelsgaard Ryen
 Steinar Simensen
 Liv Johanne Jordmoen
 Nils Bakken
 Sekretær:
 Audun Hjertager

Salmekveld med Os mannskor i Vingelen kirke

Tekst og foto Per Arne Tollefshagen

Det ble en trivelig kveld med Os mannskor i Vingelen kirke, søndag 27. januar. Med Jo Ryen som dirigent og musiker, ble det mye fin musikk å lytte til for de vel 40 fremmøtte. Bjørn Øyan leste også noen dikt frasin nyeste bok.

Earth Hour 2013

Kirkens lyskastere vil være avslått fra 20.30 lørdag 23. mars til palmesøndag.

Lørdag 23. mars kl. 20.30-21.30 er det tid for den verdensomspennende aksjonen Earth Hour, timen da man slukker lys som en symbolsk handling for miljø og klima. Aksjonen startet i Australia i 2007. I 2010 deltok 1.8 millioner nordmenn over 18 år. På verdensbasis slukket 4616 byer lyset i 128 land.

Tolga kommune deltar. Det gjør kirken og.

KIRKEKONTORET

Ma-ti, to-fr kl 09.00-13.00 62 49 65 93
onsdag 09.00-13.00 (prest) 62 49 65 92

Adr: Kommunehuset, 2540 TOLGA
E-post: kirkekontoret@tolga.kirken.no
Faks: 62496597
Internett: www.tolga.kirken.no

Prest:

Simen Simensen Kont: 62 49 65 92
Mob: 99 69 19 13

Daglig leder:

Audun Hjertager Mob: 92 21 83 89

Organist:

Svein Gjeltten Bakken Mob: 99 01 47 20

Kontomedarbeider:

Per Arne Tollefshagen Mob: 90 74 49 37

Kirketjener Tolga

Jan Tollan 91 36 24 94

Kirketjener Vingelen

Einar Heggstad 91 38 60 64

Klokker Vingelen, Tolga, Holøydalen

Per Arne Tollefshagen 90 74 49 37

Kirketjener, Holøydalen:

Jon Ivar Holøyen 62 49 62 55

Kirketjener, Hodalen

Per Nygjeltten 905 71 254

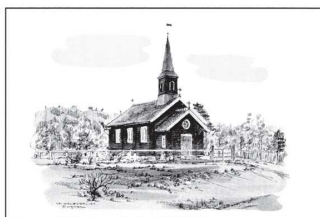
www.tolga.kirken.no

Nå også på facebook!

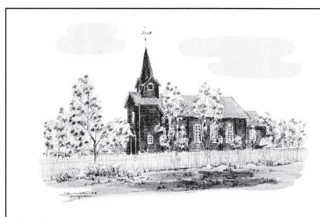
Kirkens nødhjelps fasteaksjon

Hverdagsheltene i Kirkens Nødhjelps prosjekter er over hele verden. Dette er mennesker som er født på feil side av urettferdigheten. Men de vil forandre verden, og de vet hvordan. De er forbilder. Under fasteaksjonen 17.-19. mars vil Kirkens Nødhjelp fortelle historiene til noen av disse forbildene.

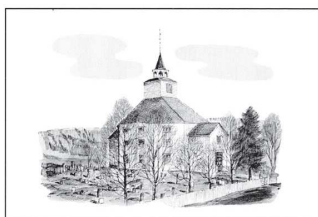
Menigheter rundt om i landet står for gjennomføringen av fasteaksjonen. I Tolga kommune kommer konfirmantene med bøsser 19. mars. La oss ta godt imot dem!

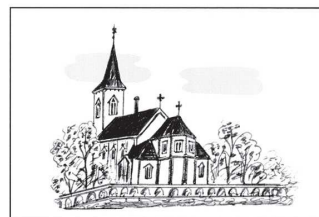
HOLØYDALEN KIRKE

HODALEN KIRKE

TOLGA KIRKE

VINGELEN KIRKE

Gudstjenester

Mars:

Søndag 17.03 kl 11:

Gudstjeneste, skihytta i Vingelen. Kaffesalg

Søndag 24.03 kl 12: Gudstjeneste, Kletthytta,

Tolga. Dåp. Kaffesalg. Sang og musikk

Skjærtorsdag 28.03 kl 15: Påskegudstjeneste.

Omsorgstunet. Nattverd

Kl. 19: Påskegudstjeneste, Hodalen. Nattverd

Langfredag kl 18: Påskegudstjeneste.

Holøydalen. Nattverd

Søndag 31.03 kl. 09: Vingelen

Høytidsgudstjeneste. Nattverd

Søndag 31.03 kl 11: Tolga. Høytidsgudstjeneste.

Nattverd

April:

Søndag 14.04 kl 11: Gudstjeneste, Vingelen.

Dåp. Nattverd

Søndag 14.04 kl 19: Tolga kirke. "Vårkveld i

kirken", Vingelen storband deltar

Mai:

Søndag 05.05.: 11: Tolga. Samtalegudstjeneste

med konfirmantene

Fredag 17.05 kl. 10: Vingelen.

Fredag 17.05 kl. 1130: Tolga

Søndag 19.05 kl 13: Hodalen. Konfirmasjon

Søndag 26.05 kl 11: Tolga. Konfirmasjon

Juni:

Lørdag 01.06 kl 11: Vingelen. Konfirmasjon

Søndag 09.06 kl 11: Holøydalen. Konfirmasjon

Siden sist

Døpte

02.12 Ådne Motrøen, Vingelen

02.12 Live Marie Brevik Buttingsrud, Vingelen

09.12 Oliver Lundberg Pedersen, Tolga

25.12 Agnes Jordet, Vingelen

Døde (dato for jordfestelse)

14.12 Solveig Eggen, Tolga

11.12 Amalie Tollan, Tolga

10.1 Kjell Einar Trøan, Vingelen

25.1 Barbro Arnestadsveen, Vingelen

29.1 Liv Oddny Nordset, Vingelen

01.03 Ingebjørg Nytrøen, Vingelen

